

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Vniuersa Theologia Scholastica, Speculatiua, Practica

Ad methodum S. Thomæ, quatuor Tomis comprehensa

Tanner, Adam

Ingolstadii, 1626

VI Vtrum productiones seu proceßiones personarum sint actus voluntarij & liberi, an natur ales seu per modum naturæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72856](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72856)

tur, & est principium Quo productionis, ut dictum asserione 2. Ergo, &c. Quia tamen natura diuina non producit, sed solum communicatur personæ procedenti, idcirco terminus formalis in obliquo respicit personam; quæ quia sine relatione esse non potest, idcirco idem terminus requirit relationem tanquam necessariam conditionem, ut in simili de principio Quo dictum.

16 Obijciunt Durandus loco citat. & Aureolus eadem distinct. 5. quæst. 1. art. 3. Id quod præexistit productioni, non est terminus formalis eiusdem, sed id solum quod subsequitur: essentia autem ordine originis præexistit productioni: Ergo non est eius terminus formalis.

Respondetur negando maiorem. Nam ex communi Philosophia, etiam in generatione hominis, terminus formalis est anima, non quidem secundum se, sed ut vnita materia. Satis ergo est, ut terminus aut communicetur aut vnatur per productionem adequati & principalis termini.

17 Quare etiam falsum est, in ea propositione, patrem generasse filium de sua substantia, significari habitudinem causæ materialis. Nam indicatur quidem eo loquendi modo consubstantialitas inter vtrumque, ut in Concilio Florentino sessione 18. rectè asseruit Ioannes Theologus, adeoque significatur non solum habitudo principij producentis, sed etiam intrinseci; at vero non materialis, sed potius formalis; quandoquidem etiam in rebus creatis essentia se habet ad personas, veluti formæ quædam; per essentiam enim formaliter constituentur & distinguuntur res, & quæ essentialiter conueniunt, formaliter conuenire dicuntur, etiam si personalitate materialiter differant, ut fufius declarant post S. Thomam quæst. 41. artic. 3. Gregorius de Valentia quæst. 15. punct. 3. Molina q. 41. a. 3. Suarez cit. lib. 6. cap. 6. frustra quibuldam de nomine litigantibus.

D V B I V M VI.

Utrum processionem seu productionem personarum sint actus voluntarij & liberi, an naturales, seu per modum naturæ.

S. Thom. 1. p. q. 41. a. 2.

18 **V**ariè hæc de re loquuntur Theologi. S. Thomas hic quæst. 41. artic. 2. cum quæsiisset, an actus notionales sint voluntarij, responder terminis non nihil mutatis, duabus assercionibus. 1. Actus notionales esse aut fieri voluntate comitante; sicut dicere quisque potest, se esse hominem voluntate. 2. Non autem esse aut fieri voluntate, ut principio: quare etiam priori sensu veram esse hanc propositionem, Pater genuit filium voluntate; sicut & est voluntate Deus, quia vult se esse Deum, & vult se generare filium; posteriori autem sensu esse falsam.

2 Ex quibus sequi videtur, iuxta S. Thomam, et-

iam processionem Spiritus sancti, non esse à voluntate, ut principio: quod Caietanus explicat de principio ad vtrumlibet seu indifferente; Vasquez comment. ibidem eo sensu concedit, quia putat S. Thomam de actu voluntatis locutum; eumque actum non esse quidem principium eius processionis, sed esse tamen ipsam processionem actiuam, seu productionem Spiritus sancti. Addit idem S. Thomas respons. ad 5. necessarium esse, patrem generare filium; quod pari ratione etiam de processione Spiritus sancti intelligendum.

Secutus autem in 1. distinct. 10. quæst. 1. & quodlib. 16. artic. 2. docuit, processionem Spiritus sancti, licet sit necessaria, non tamen dicendam esse naturalem, sed liberam; quod ex parte etiam sequitur, Henricus apud eundem.

Rursum Goffredus apud Aureolum in 1. distinct. 6. q. 1. art. 1. de Patre docet, filium genuisse naturæ, quia productus est ab vno, qui est proprius modus productionis naturalis: Spiritum sanctum esse productum modo voluntatis, quia producit a duobus. Quem ex parte secutus Durandus in 1. distinct. 6. quæst. 2. à num. 15. ait, in productione diuinarum personarum præter ordinem productionum, de quo dictum dub. 2. duo posse considerari, scilicet habitudinem virtutis productiuæ ad actum producenti; secundum quam productio dicitur ab ea prodire necessariò, vel contingenter siue liberè. 2. Supposita producentia; an sit vnum, an plura; & priori consideratione, nullam personam in diuinis procedere per modum voluntatis, sed quamlibet per modum naturæ: posteriori autem consideratione, Spiritum sanctum procedere per modum voluntatis, filium autem per modum naturæ; quia modus naturæ in creaturis est, quod vnum sit ab vno tantum, & non à pluribus eiusdem gradus, & ordinis, quorum quodlibet esset per se sufficiens ad eorum perfectè producendum.

4 Sed nec SS. Patres constanter & eodem modo de hæc videntur locuti, ut videre est apud S. Thomam cit. art. 2. & Magistrum cit. distinct. 6. Certè Augustinus in Dialogo ad Orosium qq. 65. quæst. 7. ita loquitur: *Voluntate genuit pater filium an necessitate? Nec voluntate, nec necessitate; quia in Deo necessitas non est; præter autem voluntas sapientiam non potest, quod est filius: igitur prius est rationaliter sapere, quam rationaliter velle.* Et Hilarius lib. 1. de Synod. cap. 11. definit. 25. *Si quis dicat, quod pater naturali necessitate ductus genuerit filium, anathema sit.*

5 Quare etiam Magister cit. distinct. 6. liter. A. ex Augustino lib. 15. de Trinitate, cap. 20. ita concludit: *Ex prædictis docetur, non esse concedendum, quod Deus voluntate, vel necessitate, vel volens, vel volens genuerit filium.* Quod tamen litera C. ita explicat, ut de voluntate præcedente, vel accedente (seu potius accedente) intelligendum sit; qualiter, inquit, Eunomius intelligebat.

Ut res hæc explicetur notandum est, voluntarium quidem propriè solum dici, quod est à voluntate; ut à principio, siue ab illa sit elicitive, siue imperatiue; & hoc rursum, siue directè, siue indirectè, iuxta S. Thomam 1. 2. quæstione 6. artic. 3. in proposito tamen paulo latius à Doctoribus

fumi-

sumitur, ut intelligatur etiam de eo, quod est voluntas; quo modo Vasquez cit. quest. 41. artic. 2. ex mente S. Thomæ hanc assertionem ponit, *Actus notionales sunt voluntarii voluntate concomitante*; et si S. Thomas hoc modo non loquatur, ut dictum. Voluntarium autem priori modo rursus aliud est voluntarium liberum, aliud voluntarium necessarium. Hoc posito est

6 **Assertio I.** Processio in diuinis, adeoque actus notionales in Deo, non sunt voluntarii liberi, siue voluntarium accipiatur pro eo, quod est à voluntate veluti principio, siue pro eo, quod est voluntum. Hæc est mens S. Thomæ hic cit. quest. 41. artic. 2. in corp. & ad 3. adiuncta quest. 19. artic. 3. vbi docet, Deum seipsum, & ea quæ in ipso necessario sunt, velle necessario, eademque est communis re ipsa, & ex fide certa Theologorum sententia: hocque etiam sensu contra Eunomium & Arium definitam referitur in lib. de synodis apud Hilarium, *Si quis voluntate Dei, tanquam unum aliquid de creaturis, filium factum dicat, anathema sit.* Nimirum Eunomius volens filium Dei in censum creaturarum referre, ita dicebat, filium esse voluntate accidentem productum, uti creaturæ à Deo libera voluntate productæ sunt, uti refert etiam Augustinus loc. cit. ad Orosium, & lib. 15. de Trinit. cap. 20. Eodemque maxime sensu etiam alii Patres, & Scholastici negant, filium productum esse voluntate. Ratio est. Quia Deus secundum se, suamque entitatem, est ens plane necessarium, nec seipsum libere vult.

7 Neque de re ipsa est controuersia inter Doctores, sed solum de modo loquendi: Henricus enim in summa art. 60. quest. 1. licet fateatur, Patrem & Filium se naturaliter & non libere diligere, nihilominus ait inspirationem (quam dicit comitari illum amorem) non esse naturalem, sed liberam: cum tamen non minus necessario spiratio conueniat amori, quam amor personis spirantibus: quod cum non neget Henricus, necesse est, in verbis absurde deliquisse. Eodem modo Scotus loco citato, dum asserit, tam amorem, quam productionem Spiritus sancti vocandum esse actum liberum, & non naturalem, vocabulis itidem contra communem loquendi usum Doctorum male abutitur, liberum appellans, quod est spontaneum, seu liberum à coactione, non à necessitate: naturale verò, quod est absque præiua perfecta cognitione, ut fusius Vasquez d. 160. c. 1. 2. & 3. & Suarez lib. 6. cap. 4. à num. 12.

8 **Assertio II.** Productiones in diuinis seu actus notionales, absolute loquendo, non sunt à voluntate, veluti principio per modum voluntatis agente. Hæc est mens S. Thomæ cit. artic. 2. conclus. 2. ut recte Caietanus exposuit, & constat ex ratione eiusdem Sancti Thomæ. Ratio, inquit, est: *quia voluntas est natura secundum hoc differunt in causando, quia natura determinata est ad unum; sed voluntas non est determinata ad unum. &c.* Effectus enim assimilatur formæ agentis, per quam agit: manifestum est autem, quod unus rei non est nisi una forma naturalis, per quam res habet esse: unde quale ipsum est, tale facit. Sed forma, per quam voluntas agit, non est una tantum, sed sunt plures, secundum quod sunt plures ratio-

nes intellectæ. Unde quod voluntate agitur, non est tale, quale est agens, sed quale vult, & illud intelligit esse agens. Eorum igitur voluntas principium est, quæ possunt sic vel aliter esse: eorum autem, quæ non possunt nisi sic esse, principium natura est. &c. Quare concludit S. Thomas, dicendum esse, quod Pater genuit filium non voluntate, sed natura. Quod etiam dicitur in libro de synodis apud Hilarium; *Omnibus creaturis substantiam Dei voluntas attulit; sed naturam dedit filio ex impassibili ac non nata substantia perfecta natiuitas.* Talia enim cuncta creata sunt, qualia Deus esse voluit; filius autem natus ex Deo talis subsistit, qualis & Deus est. Ratio colligitur ex dictis: quia modus proprius agendi voluntatis, prout opponitur naturæ ac naturali modo agendi, est, agere libere, & indifferenter ad vtrumlibet: quod non conuenit actibus notionalibus, seu processionibus & productionibus diuinarum personarum, ut dictum assert. præced.

9 **Assertio III.** Et quamuis rectè nihilominus dicatur, processionem seu productionem Spiritus sancti esse à voluntate, veluti principio, per modum naturæ, adeoque naturaliter & necessario agente; generatio tamen filii nullo modo est à voluntate veluti principio. Ita quoad priorem partem Sancti Thomæ cit. quest. 41. artic. 2. ad 3. vbi ait; *Etiā voluntas, in quantum est natura quedam, aliquid naturaliter vult. &c.* Ita Deum naturaliter vult & amat seipsum. &c. Spiritus autem sanctus procedit ut amor, in quantum DEVS amat seipsum, unde naturaliter procedit, quamuis per modum voluntatis procedat. Eadem quoad rem est communis Doctorum sententia, speciatim Caietani, Vasquii locis citatis. Nemo enim negare potest, processionem Spiritus sancti esse à voluntate veluti principio: saltem si voluntas in actu primo, & per modum potentie sumatur, ut ex dictis constat, & magis patebit dub. 8. Secundam partem docet Sancti Thomæ ibidem in corpore, & est communis ac certa Theologorum, & traditur in Concilio Tolerano XI, vbi ex Augustino loc. cit. ad Orosium dicitur: *Non enim voluntas sapientiam præuenit.* Ratio est. Quia Filius nullo modo procedit ex voluntate, sed solum ab intellectu, ut dicitur dub. seq.

10 **Assertio IV.** Sed & omnes processionem sunt voluntæ personis producentibus: quare etiam rectè dici potest, Patrem voluntate genuisse Filium; & vtrumque, tam Patrem, quam Filium, voluntate spirasse Spiritum sanctum; nempe ut ablatius, voluntate, significet concomitantiam voluntatis, non habitudinem principii. Ita S. Thomas cit. quest. 41. assert. conclus. 1. & est extra controuersiam: eodemque sensu apud Hilarium lib. de synod. ex concilio Sardicensi dicitur; *Quod neque consilio, neque voluntate Pater genuerit Filium, anathematizat sancta & Catholica Ecclesia, ut bene explicauit Vasquez disput. 160. cap. 4.* Ratio patet ex dictis: quia eadem ratione dicere possumus, nos voluntate homines esse, & Deum voluntate Deum esse; quia & nos volumus nos homines esse, & Deus vult se Deum esse. Quo exemplo etiam Arianorum & Eunomianorum impietatem reuocatur Catholicis quidam disputator olim, cum inuidiose premeretur, velle ne-

fateri, Patrem voluntate genuisse filium, an non? &c. ut videre est apud Augustinum lib. 15. de Trinitate. cap. 20. & cit. quæst. ad Orosium, ubi ait: *Nam quidam noster, cum eum interrogasset hereticus, utrum volens, an nolens genuerit Pater filium, laudabiliter respondisse fertur, Dic, inquit, & tu heretice. Dams Pater necessitate est Deus, an voluntate? Quod si dixisset necessitate, sequebatur illum grandis absurditas, si autem voluntate, respondebatur illi, Ergo voluntate est Deus, non natura, & tu in laqueum, quem volebat ponere, ipse incidit, & videns se conuictum obmutuit.*

11 Eodemque etiam sensu recte dicitur, utramque processionem esse voluntariam; accipiendo scilicet voluntarium obiectiue, non causaliter, ut communiter etiam loquuntur Doctores: nisi quod aliqui dicunt, ipsum velle voluntatis, quo produci- tur Spiritus sanctus, esse voluntarium non ut Quod, sed ut Quo; quos refellit Suarez lib. 6. cap. 4. cum nihil magis sit voluntarium, quam ipse actus voluntatis; quem subinde etiam reflexe volumus.

12 Assertio V. Verius est, voluntatem illam, quam voluntariam esse generationem diximus, secundum rationem esse posteriorem generatione. Probatur & declaratur. Est enim hæc de re variæ sententiæ. Priorem esse, affirmat Caietanus hic quæst. 41. artic. 2. post Scotum in 1. d. 1. Simul esse, & comitantem; non priorem, nec posteriorem, docent Ariminenfis in 1. d. 6. quæst. 1. artic. 3. Capreolus quæstion. 1. artic. 1. Ferrariensis 4. cont. gent. cap. 11. Torres cit. quæst. 41. artic. 2. cui fauet Sanct. Thomas ibidem, & quæstion. 2. de potent. artic. 3. ad 2. Gregorius item de Valentia quæst. 15. pun. 4. putat, & priorem, & posteriorem diuersa ratione recte dici posse. At verius est, ratione posteriorem esse, ut docent Henricus in sum. artic. 58. quæst. 2. & quodlib. 5. quæstion. 4. Goffredus apud Scotum loc. citat. Molina cit. artic. 2. quæst. 41. disput. 2. Vasquez d. 160. cap. 3. Suarez lib. 6. cap. 4. num. 3. Ratio est. Tum quia prius est, Patrem intelligere, quam velle, quia voluntas fertur in rem cognitam; Ergo etiam prius generat, quam velit generare; cum eo ipso, quod intellectus iungitur cum eius proprietate personali, generet, ut dictum dub. 4. Tum quia Pater non vult generationem per modum desiderii, sed voluntate complacentiæ, quæ res præsentis prosequimur: Ergo voluntas supponit iam obiectum ut præsens. Et Confirmatur. Quia ob eandem causam, prior est processio per intellectum, quam per voluntatem. Nec obstat, quod essentialia priora dicuntur secundum rationem notionalibus: hoc enim verum habet de essentialibus, quæ ut sic non respiciunt notionalia, velut obiecta, ut recte Vasquez num. 13. S. Thomas autem hunc amorem vocauit *concomitantem*, non solum quia non præcedit per modum principii, sed etiam quia re & duratione simul est, ut recte Vasquez ibidem, & Suarez num. 5. His accedit, Augustinus, & concilium Toletanum XI. citatum assert. 3.

13 Assertio VI. Simul tamen recte etiam dici potest, Patrem genuisse Filium, aut vna cum Filio spirasse Spiritum sanctum, *naturaliter*, siue per mo-

dum naturæ aut etiam *natura*; non solum si hæc vocula substantiale principium Quo productionis significet, sed etiam si modum agendi denotet. Ita Sanct. Thomas cit. quæst. 41. artic. 2. vbi contra Arianorum blasphemias ait: *Nobis autem dicendum est, quod Pater genuit filium non voluntate, sed natura.* Ratio sumitur ex dictis, quia personæ plane per modum naturæ, quæ ad vnum determinata est, procedunt. De Scoto & Henrico, quoad spirationem contrarium asserentibus, dictum assert. 1.

14 Assertio VII. Sed & rectè etiam dicitur, Patrem necessario, seu necessitate quadam genuisse filium; non prout necessitas dicitur indigentiam alicuius rei, siue necessitatem respectu finis, vel coactionem, sed ut absolute vocatur necessarium, quod non potest non esse. Ita ex communi Sanct. Thomas cit. quæst. 41. artic. 2. ad 5. vbi ait, *hæc modo Patrem generare filium, est necessarium.* Quod rectè etiam probat ibidem simili, quia eodem sensu etiam Deum esse est necessarium. Qui vero necessitatem in diuinis processionibus negarunt, iuxta sensum primæ partis assertionis sunt locuti, ut ex subiecta materia constat.

15 Assertio VIII. Peculiari etiam ratione quadam Filius dicitur procedere per modum naturæ. Ita Goffredus, Durandus, locis citatis, alique Scholastici communiter. Ratio vero non est, quam ex Goffredo & Durando supra attulimus, quia & naturales effectus sæpe plures causas exigunt, vel admittunt, ut bene Aureolus cit. distin. 6. nec verum est, solum per se Patrem, aut solum per se Filium absolute sufficientem esse, & posse producere Spiritum sanctum, tamesi enim singuli habeant vim spiratiam, quæ per modum principii requiritur, sufficientem, non tamen in singulis reperitur, conditio necessaria ad spirandum, siue id, quod ex parte principii connotatur, nimirum dualitas personarum: cum de ratione Spiritus sancti sit, ut à duabus personis procedat, uti quæst. 4. dub. 7. dicitur. Ratio igitur est, uti rectè notauit Suarez lib. 6. cap. 3. quia ut dicitur dub. 7. & 8. filius formaliter, & ex vi specialis suæ processionis, procedit ut similis principio producenti; quæ est communis ratio productionis naturalis substantialis, cum omne agens naturale vi suæ formæ determinatum sit ad simile sibi producendum.

16 Assertio IX. Quando cum hæreticis Antitrinitatis, aut inter hæreticos agendum, non absolute & simpliciter dicendum, Patrem aut voluntate, aut necessitate genuisse Filium, seu spirasse Spiritum sanctum; ne aut libera voluntas, seu vniuersim voluntas per modum principii, aut coactio, seu indigentia significari videatur, sed caute addenda explicatio, modo superioris explicato. Hæc est mens & sententia Magistri iuxta Augustinum loc. cit. Et ratio est. Quia in vsu terminorum, quibus præsertim hæretici abutuntur ad suos errores stabilendos, non solum cauendus est error, sed etiam erroris periculum, & scandalum; ne cum hæreticis sentire videamur: cum ergo Ariani malo & hæretico sensu dixerint, Patrem voluntate genuisse Filium, aut certe fatendum putarint, necessitate & coacte genuisse, caute, nec nisi cum adiecta explicatio-

his terminis utendum est. Et peculiaris etiam ratio est de filio; tamen enim, ut ex Sancto Thoma dictum, verè dici possit, Patrem genuisse Filium voluntate, si concomitantia tantum designetur, non autem si principium; quia tamen eo loquendi modo hoc potius significatur, ideo sine explicatione, usurpandum non est; ut contra Vasquium disput. 160. cap. 4. recte Molina hic quaestione 41. articulo 2. disputat. 1. cum Filius nullo modo procedat ex voluntate velut principio, ut dictum affert, 3.

DVBIVM VII.

An aliqua processio in diuinis sit vera & proprie dicta generatio.

S. Thom. 1. p. q. 27. a. 2.

Postquam rationem, & attributa communia diuinarum processionum & productionum explicauimus, restat, ut vniuseiusque processionis particularem rationem exponamus, quod iuxta binarium numerum duarum processionum, duobus sequentibus dubiis sigillatim faciemus.

Ad præsens vero dubium quod attinet, notandum est primo, ex Sancto Thoma hic quaestione 27. articulo secundo, non esse hoc loco quaestionem de generatione late sumpta, prout significat quamuis mutationem substantialem de non esse ad esse, seu quamlibet productionem substantiæ ex præiacente materia, siue ea substantia sit animata, siue inanimata, iuxta Aristotelem 5. Physic. tex. 7. & passim in libris de generatione; sed est quaestio de generatione substantiæ strictè & particulatim sumpta, prout solis viuentibus conuenit. Quo modo definitur ex Sancto Thoma hic quaestione 27. articulo 2. & lib. 4. cont. gent. cap. 11. *Origine processio viuentis à principio viuente conuenit, in similitudinem naturæ.* Quæ definitio colligitur etiam ex Aristotele 8. Eth. cap. 12. & 7. Metaph. cap. 8. & 1. de generat. anim. cap. 1. & 2. & lib. 2. de anim. cap. 4. & communiter recipitur non solum à Thomis, sed etiam à cæteris Theologis in prim. dist. 13. quam defendunt etiam recentiores, speciatim Molina hic quaestione vigesima septima articulo secundo, Gregorius de Valentia quaestione 1. pun. 2. Suárez lib. 9. de Trinitate. cap. 1. num. 4. Vasquez disputat. 113. cap. 1. & optimè etiam probatur ab ipso Sancto Thoma quasi per inductionem: Id enim cui omnes eiusmodi particulæ definitionis conueniunt, dicitur natum, seu Filius generantis, secus, si aliqua particula desit; ut in capillis, vnguibus, vermibus, ex viuente productis videre est.

Notandum secundo, quod ad sensum eius definitionis attinet, ita habere communem & receptam doctrinam. I. Per principium viuens intelligitur principale agens, siue generans, ut abstrahatur ab illa controuersia, An semen sit animalium.

II. Per voculam, *coniunctum*, significatur generationem viuentis presse sumptam debere esse aliquo modo de substantia ipsius generantis; ita ut ex substantia, vel aliqua parte substantiæ generetur viuens; sic enim viuentia creata generantur ex femine, quæ portio quædam erat generantis.

III. Per similitudinem naturæ non ita præcise ac determinate intelligitur specifica naturæ similitudo, ut si qua hac etiam perfectior similitudo geniti cum generante reperitur, sit contra rationem generationis: imò verò potius quanto perfectior erit similitudo geniti cum generante, tanto perfectior & magis naturalis erit generatio. Quare nec vlla omnino proprie dicta similitudo inter naturam genitoris & naturam geniti requiritur: sed sufficit similitudo inter vtrumque respectu naturæ, hoc est, similitudo in habendo aut similem secundum speciem, aut eandem naturam; ita ut generatio, quæ ad vnitatem etiam naturæ peruenit, sit perfectissima. Per similitudinem igitur naturæ intelligitur, vel proprie dicta similitudo naturæ secundum rationem specificam, inter generantem & genitum, quæ diuersitatem numericam naturæ in iisdem requirit; vel identitas seu communitas eiusdem naturæ, ut ex communi recte Suarez lib. 9. cap. 1. num. 4. & Vasquez disput. 113. à num. 4.

IV. Eadem particula, *In similitudinem naturæ* cum processione, quæ per modum generis ponitur, coniungenda est sensu formali; ita ut ex vi processionis, qua talis est, ex propria ratione principii seu potentia, vnde emanat, in similitudinem naturæ producatur viuens, ut cum Sancto Thoma ibidem ad 2. communiter omnes notant, speciatim Gregorius de Valentia, Molina, Suarez. Quocirca etiam Caietanus hic quaestione vigesima septima articulo secundo, & alii quidam expositores ipsi definitioni eam particulam, *Ex vi processionis*, expresse addunt. Sed quia in ipsa definitione subintelligi poterat, ideo satis fuit Sancto Thomæ hic articulo secundo & quarto, & quaest. 35. articulo 2. & lib. 4. cont. gent. cap. 11. eam ad modum explicatum indicasse. Quod autem Vasquez disputat. 113. cap. 6. putat, nullam in hac particula vim faciendam, & frustra vel addi, vel subintelligi; cum satis ratio generationis per ceteras particulas explicetur, etiam absque hoc supplemento; singulare est, & minime probandum; præsertim quia ad diuersam etiam in aliis quibusdam rebus opinionem, à communi sententia Theologorum alienam, tuendam & stabiliendam tendit, ut dicitur dub. seq. His ergo positis, ad propositam dubitationem cum S. Thoma hic loc. cit. sequentibus assertionibus respondemus.

Assertio I. Processio filii in diuinis est vera & proprie dicta generatio. Ita Sanctus Thomas cit. quaest. 27. articulo 2. omnesque Theologi cum Magistro in 1. d. 3. & 4. & est de fide. Patet ex scriptura passim psalm. 109. vers. 3. *Ex utero ante Luciferum genui te.* Isai. 53. vers. 8. *Generationem eius quis enarrabit?* Ioann. 1. vers. 14. *Vidimus gloriam eius, gloriam quasi unigeniti à Patre.* Idem constat ex omnibus fidei symbolis; nam in Symbolo Apo-

stolorum,